

TURUNÇGİLLERDE UÇ KURUTAN

***Phoma tracheiphila* (Petri) Kantsch.and Gik.**

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Hastalık etmeni kışı bulaşık sürgünlerin kabukları altında piknit şeklinde geçirir. İlkbaharda yağmurlu ve rüzgârlı havalarda yayılan konidiosporlar, stoma ve dallardaki yaralardan bitkiye girerek enfeksiyon yapar.

Hastalıklı sürgünlerde kabuk kısmının altında spor keseleri ve milyonlarca konidiospor oluşur. Konidiosporlar renksiz ve tek hücrelidir. Piknitler 60-165 µm çapında, konidiosporlar 2-4x0.5-1.5 µm büyüklüğündedir.

Fungusun gelişimi için optimum sıcaklık 18-20°C'dir. 3°C'nin altında, 30°C'nin üzerinde aktivitesini yitirir. 35°C'de 5 günde, sporlar çimlenme yeteneklerini kaybederler. Bu nedenle yaz aylarında enfeksiyon görülmez. Enfeksiyon en çok ilkbahar ve sonbahar aylarında meydana gelir.

2. BELİRTİLERİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Hastalığın tipik belirtileri dallarda görülür. Hastalanan dallardaki yaprak ayaları dökülür, yaprak saplarının genellikle dal üzerinde kalması tipiktir (**Şekil 5a,b**).

Tepeden kuruyan dallar kesildiğinde odun dokusunda turuncu veya kahverengimsi kısımlar göze çarpar (**Şekil 5c**). Bu belirtileri, fungusun toksin ve enzimleri oluşturur. Fungus kışın toksin salgılamadığı için belirtiler görülmez.

Uçkurutan hastalığının enfeksiyonları ekim-mart aylarında gerçekleşir. En fazla bulaşma ekim ayındadır. Belirtiler enfeksiyondan 1-1.5 ay sonra görülür. Şiddetli enfeksiyonlarda ağaçlar tamamen kurur.

Hastalık Akdeniz bölgesinde yaygındır, Ege bölgesinde de bulunmaktadır.

3. KONUKÇULARI

Konukçusu, turunçgillerdir. Sırasıyla limon, turunç ve ağaç kavunu hastalığa duyarlıdır.

4. MÜCADELESİ

4.1. Kültürel Önlemler

- Bahçeye dikilecek olan turunç veya aşılı fidanlar sağlam ve sertifikalı olmalıdır.
- Hastalıklı bahçelerden üretim materyali alınmamalıdır.
- Kontroller sürekli olarak yapıp, hastalıklı fidanlar sökülüp imha edilmelidir.
- Ağaçlardaki hastalıklı sürgünler budanıp bahçeden uzaklaştırılmalıdır.

- Budamalar, hastalıklı yerin yaklaşık 20 cm altından yapılmalıdır.
- Yara yerlerine aşı macunu sürülmeli ve budama aletleri her kesimden sonra %10'luk sodyum hipoklorid çözeltisi ile dezenfekte edilmelidir.
- Etmen yaralardan giriş yaptığından, don, dolu ve fırtınalı havalarda ağaçlarda çatlama, yaralanma ve yaprak dökülmesi olacağından ağaçlar bu doğal olaylardan sonra ilaçlanmalıdır. Ayrıca ağaçlarda yara oluşturacak limon faresi ile mücadele edilmelidir.

Şekil 5. Turunçgillerde uçkurutan nedeni ile dökülen yaprak ayalarından geriye kalan yaprak sapları (a) ve yaprak dökülmesi sonucu ağacın görünümü (b) ve odunsu dokuda meydana gelen renk değişimi (c).

4.2. Kimyasal Mücadele

4.2.1 İlaçlama zamanı

Yeşil aksam ilaçlamaları: Ekim, aralık ve mart aylarında olmak üzere 3 kez yapılmalıdır.

Toprak ilaçlamaları: Yeşil aksam ilaçlamasının yanı sıra, bahçedeki ağır enfekteli ağaçlara, ekim ayında bir defa olmak üzere toprak ilaçlaması yapılmalıdır.

4.2.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan Bitki Koruma Ürünleri kitabında tavsiye edilen ilaçlar ve dozları kullanılır.

4.2.3. Kullanılacak alet ve makineler

Yeşil aksam ilaçlamalarında hidrolik bahçe pülverizatörü veya motorlu bahçe pülverizatörü; toprak ilaçlamalarında süzgeçli kova kullanılır.

4.2.4. İlaçlama tekniği

İlaçlamalar, bitkinin her tarafı ilaçla kaplanacak şekilde uygulanmalıdır. Toprak ilaçlamalarında ağaçların büyüklüğüne göre taç iz düşümüne olacak şekilde 25-50 litre ilaçlı su verilmelidir.

TAGEM